

РЕЖИМ ПРЕВОЂЕЊА УНИТАРНОГ ПАТЕНТА: ПРОБЛЕМИ, ПРИОРИТЕТИ И ПЕРСПЕКТИВЕ

Др Јелена Ћеранић*

Апстракт: У раду се анализирају проблеми, приоритети и перспективе у вези са режимом превођења унитарног патента. Након уводних напомена о дуготрајним напорима да се установи јединствени систем заштите проналазака у ЕУ, први део рада посвећен је поступку успостављања режима превођења унитарног патента. Европска комисија је 2010. године предложила да режим буде у складу са Конвенцијом о европском патенту, чему су се успротивиле Шпанија и Италија. Након тога, преосталих двадесет пет земаља ЕУ прибегло је ближој сарадњи. Реч је о механизму предвиђеном оснивачким уговорима, који омогућава одређеном броју држава чланица да успоставе сарадњу и по питањима о којима није постигнута сагласност међу свим чланицама ЕУ. Како су Шпанија и Италија поднеле тужбу Европском суду правде против успостављања ближе сарадње у области унитарне патентне заштите, у другом делу рада представљена је пресуда којом се одбија ова тужба. У децембру 2012. године коначно је усвојен тзв. патентни законодавни пакет који се састоји од три компоненте: Уредбе о стварању унитарне патентне заштите, Уредбе о стварању унитарне патентне заштите која се тиче превођења и Споразума о јединственом патентном суду. У оквиру трећег дела рада размотрен је специфичан положај Италије као једине земље која не учествује у унитарној патентној заштити, али је потписала Споразум о јединственом патентном суду.

Кључне речи: унитарни патент, режим превођења, ближа сарадња, Европска унија, Јединствени патентни суд.

---

* Др Јелена Ћеранић, доцент Правног факултета Универзитета у Бањој Луци, научни сарадник Института за упоредно право у Београду

I УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Преговори о успостављању јединственог система заштите проналазака у ЕУ, након скоро четрдесет година, крунисани су у децембру 2012. године усвајањем тзв. унитарног патентног пакета. Овај пакет састоји се од три компоненте: Уредбе о спровођењу ближе сарадње у области стварања унитарне патентне заштите,¹ Уредбе о спровођењу ближе сарадње у области стварања унитарне патентне заштите која се тиче превођења² и Споразума о јединственом патентном суду.³

„Из самих назива правних аката којима је успостављен овај нови систем патентне заштите произилази да су напуштени раније коришћени термини *патент ЕУ* и *комунитарни патент*, већ се користи термин *унитарни патент*. Новим термином између осталог се указује на чињеницу да све државе чланице Европске уније не учествују у систему издавања унитарног патента.“⁴

Од самог почетка рада на успостављању јединственог система заштите проналазака, режим превођења био је „јабука раздора“ међу државама чланицама. Будући да државе нису могле да постигну сагласност поводом овог питања, неуспешно се завршило неколико покушаја да се успостави јединствени систем заштите проналазака на тлу тадашњих европских заједница.⁵ Почетком новог миленијума преговори су интензивирани и у децембру 2009. године у Савету је напослетку постигнут политички споразум о унитарној патентној заштити и новом правосудном органу за решавање патентних спорова.

Што се тиче режима превођења, дугогодишњег „камена спотицања“ успостављању јединственог система заштите проналазака у ЕУ, Европ-

¹ *Regulation (EU) No 1257/2012 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of the unitary patent protection, OJ L 361/1.*

² *Council regulation (EU) No 1260/2012 of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of the unitary patent protection with regard to the applicable translation arrangements, OJ L 361/1.*

³ *Agreement on Unified patent Court*, доступно на адреси: [http://documents.epo.org/projects/babylon/eponet.nsf/0/A1080B83447CB9DDC1257B36005AAAB8/\\$File/upc_agreement_en.pdf](http://documents.epo.org/projects/babylon/eponet.nsf/0/A1080B83447CB9DDC1257B36005AAAB8/$File/upc_agreement_en.pdf), 11.07.2014.

⁴ С. Марковић, Д. Поповић, *Право интелектуалне својине*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2013, стр. 335.

⁵ Конвенција о комунитарном патенту, потписана у Луксембургу 1975. године, никада није ратификована; Споразум о комунитарном патенту из 1983. године претрпео је исту судбину као и Конвенција; Уредбу о комунитарном патенту из 2004. године није одобрио Савет.

ска комисија је 1. јула 2010. године изнела амбициозан предлог на основу кога режим превођења унитарног патента треба да буде у складу са режимом предвиђеним Конвенцијом о европском патенту (КЕП), према тзв. Лондонском споразуму. Предлогу су се одмах успротивиле две државе чланице ЕУ, Шпанија и Италија. Управо неслагање са предложеним режимом превођења унитарног патента довело је до отварања „новог поглавља“ у историји европских интеграција. Наиме, заинтересоване државе чланице први пут су званично прибегле правном инструменту предвиђеном још 1997. године Уговором из Амстердама. Реч је о механизму ближе сарадње који омогућава државама чланицама ЕУ да успоставе сарадњу и по питањима о којима није постигнут споразум међу свим чланицама Уније. Одмах након што је Савет одобрио покретање ближе сарадње, Шпанија и Италија су поднеле тужбу Европском суду правде. Међутим, и пре него што је суд донео пресуду којом се одбија тужба, у децембру 2012. године коначно је усвојен тзв. патентни законодавни пакет. Занимљиво је да је Италија, једна од две земље која није прихватила предложени режим превођења, потписала Споразум о јединственом патентном суду.

Дакле, иако је унитарни патентни пејзаж донекле фрагментиран, унитарна патентна заштита има најмање две предности у односу на досадашњи систем заштите проналазака европским патентом. С једне стране, унитарни патент је, од самог почетка, признат у свим државама чланицама које учествују у ближој сарадњи, те пријавилац плаћа само једну таксу. На тај начин трошкови, који су деценијама представљали озбиљну препреку заштити патента у више држава чланица ЕУ, требало би да буду смањени. С друге стране, предвиђен је хармонизовани систем за решавање спорова у вези са унитарним патентом. На основу система заштите који се примењује у случају европског патента, за спорове су надлежни национални судови држава чланица. Међутим, догађа се да ови судови доносе супротне пресуде, а чак је било и случајева да судови унутар једне исте државе различито пресуђују (нпр. судови Енглеске и Шкотске). Стога је успостављање Јединственог патентног суда од посебног значаја за унитарну патентну заштиту.⁶

У првом делу рада биће размотрен поступак успостављања режима превођења унитарног патента. Посебна пажња биће посвећена механизму ближе сарадње. У другом делу рада биће представљена пресу-

⁶ Ј. Ђеранић, „Предлог новог система заштите проналазака у ЕУ – патент Уније“, *Право и привреда*, 7–9/2012, стр. 356.

да Европског суда правде у случају Шпанија и Италија против Савета. У оквиру трећег дела биће размотрен специфичан положај Италије као једине земље која је, иако не учествује у унитарној патентној заштити, потписала Споразум о јединственом патентном суду.

II УСПОСТАВЉАЊЕ РЕЖИМА ПРЕВОЂЕЊА УНИТАРНОГ ПАТЕНТА

Дана 1. јула 2010. године Европска комисија изнела је предлог да режим превођења унитарног патента буде у складу са режимом предвиђеним КЕП-ом. Како се Шпаније и Италија са овим предлогом нису сложиле, преосталих двадесет пет земаља посегнуло је за механизмом ближе сарадње. Након бројних измена и допуна, у децембру 2012. године усвојен је патентни законодавни пакет, укључујући и Уредбу у вези са режимом превођења.

Уредба о спровођењу ближе сарадње у области стварања унитарне патентне заштите која се тиче превођења

На основу предлога Европске комисије, режим превођења унитарног патента треба да буде у складу са режимом предвиђеним КЕП-ом, према тзв. Лондонском споразуму. Овом конвенцијом предвиђено је да патентни документи морају бити на једном званичном језику (енглеском, француском или немачком), док се само патентни захтеви преводе на друга два званична језика Европског завода за патенте (ЕЗП). Осим тога, не постоје други захтеви за превођењем током управног поступка. Само у случају да је патент предмет спора на суду, траже се додатни преводи.

Предлогом уредбе о спровођењу ближе сарадње у области стварања унитарне патентне заштите која се тиче превођења прецизиране су околности под којима се могу тражити додатни преводи од титулара патента.

У случају спора у вези са повредом европског патента са унитарним дејством, титулар мора да обезбеди, на захтев и по избору туженог, комплетан превод европског патента са унитарним дејством на званични језик било државе чланице у којој је дошло до повреде било које државе чланице у којој лице које је тужено има пребивалиште.⁷

⁷Чл. 4, ст. 1 Уредбе о спровођењу ближе сарадње у области стварања унитарне патентне заштите која се тиче превођења (даље: Уредба).

У случају спора у вези са европским патентом са унитарним дејством, титулар патента мора да током поступка обезбеди, на захтев суда који је у држави чланици надлежан за спорове у вези са европским патентом са унитарним дејством, комплетан превод патента на језик на коме се води поступак пред судом.⁸

Уредбом је такође прецизирано да све горепоменуће трошкове сноси титулар патента.⁹

У случају спора који се тиче накнаде штете, суд пред којим се води поступак мора да оцени и у узме у разматрање, посебно када је тужени средње или мало предузеће, физичко лице или непрофитна организација, универзитет или државно истраживачко тело, да ли је тужени поступио без знања или без разумних основа за знањем да он крши европски патент са унитарним дејством пре него што му је обезбеђен превод.¹⁰

Ипак, Уредбом о унитарном патенту која се тиче превођења предвиђена је могућност надокнаде трошкова превођења за средња и мала предузећа, физичка лица, непрофитне организације, универзитете и државна истраживачка тела која имају пребивалиште или главно трговачко седиште у некој од држава чланица ЕУ. Узимајући у обзир чињеницу да се европске патентне пријаве могу поднети на било ком језику,¹¹ подносиоци који су пријаве поднели ЕЗП на једном од званичних језика Уније који није званични језик ЕЗП имају право на повраћај трошкова превођења.¹²

Механизам ближе сарадње

Предложеном режиму превођења успротивиле су се две државе чланице ЕУ, Шпанија и Италија, истичући да он представља дискриминацију њихових националних језика. Неприхватањем предложеног режима превођења ситуација је постала веома комплексна. Наиме, на основу Уговора из Лисабона, за доношење законодавног акта о режиму превођења који се примењује на унитарни патент потребна је сагласност свих држава чланица ЕУ. Упркос озбиљним напорима да се

⁸ Чл. 4, ст. 2 Уредбе.

⁹ Чл. 4, ст. 3 Уредбе.

¹⁰ Чл. 4, ст. 4 Уредбе.

¹¹ Чл. 14, ст. 2 КЕП.

¹² Чл. 15, ст. 1 и 2 Уредбе.

дође до компромисног решења, државе чланице ЕУ, на састанку одржаном 10. новембра 2010. године, нису успеле да постигну споразум.

Иако су Шпанија и Италија тврдиле да предложени режим превођења представља дискриминацију њихових националних језика, чини се да су, играјући на карту националне дискриминације, ове две државе покушале да дискриминишу Европу насупрот великих земаља као што су САД, Јапан, Кина, Јужна Кореја.¹³ Наиме, један од циљева унитарне патентне заштите је да омогући Европској унији да буде што конкурентнија на светском тржишту.

Узимајући у обзир важност успостављања јединственог система заштите проналазака у ЕУ за конкурентност Уније, с једне стране, и одредбу Уговора којом се предвиђа да је за доношење законодавног акта о режиму превођења који се примењује на унитарни патент потребна сагласност свих држава чланица, с друге стране, заинтересованим земљама није преостајало ништа друго до да посегну за механизмом ближе сарадње.

Ближа сарадња је правни инструмент предвиђен оснивачким уговорима ЕУ који омогућава одређеном броју држава чланица да успоставе сарадњу и по питањима о којима није постигнут споразум међу свим чланицама ЕУ. Заинтересоване државе чланице, а мора их бити најмање девет, могу користити институције и поступке предвиђене оснивачким уговорима, под одређеним условима.¹⁴ Одобрење за покретање ближе сарадње даје Савет, на предлог Комисије и после сагласности Европског парламента.¹⁵

Будући да је уговорима предвиђено да је за одобрење покретања ближе сарадње потребна само квалификована већина у Савету, било је могуће премостити противљење двеју земаља (Шпаније и Италије) предложеном режиму превођења унитарног патента.

У складу са поступком предвиђеним оснивачким уговорима, дванаест земаља ЕУ (Данска, Естонија, Финска, Француска, Немачка, Литванија, Луксембург, Холандија, Пољска, Словенија, Шведска и Велика Британија) 10. децембра 2010. године званично је затражило, тј. поднело захтев за покретање ближе сарадње. Два дана након подношења захтева, Комисија је предложила текст о успостављању ближе сарадње у области стварања унитарне патентне заштите.

¹³ А. Pompidou, "Un brevet unique permettra à l' Union européenne d'être plus compétitive", доступно на интернет адреси: http://www.robert-schuman.eu/entretien_europe.php?num=55, 12.07.2014, стр. 3.

¹⁴ Чл. 20, ст. 1 Уговора ЕУ (даље: УЕУ).

¹⁵ Чл. 329, ст. 1, тач. 2 Уговора о функционисању ЕУ (даље: УФЕУ).

У фебруару 2011. године ближој сарадњи се прикључило још тринаест држава чланица ЕУ, тако да су изван сарадње заправо остале само Италија и Шпанија. У складу са поступком предвиђеним оснивачким уговорима, Европски парламент је, 15. фебруара 2011. године, дао сагласност за покретање ближе сарадње. Убрзо након тога, 10. марта 2011. године, Савет је одобрио покретање ближе сарадње у области стварања унитарне патентне заштите.

Месец дана после добијања одобрења од Савета, 13. априла 2011. године, Комисија је спровела у дело одлуку двадесет пет земаља и предложила две уредбе о унитарном патенту: Предлог уредбе Европског парламента и Савета о спровођењу ближе сарадње у области стварања унитарне патентне заштите (која се доноси у поступку саодлучивања Савета и Европског парламента) и Предлог уредбе Савета о спровођењу ближе сарадње у области стварања унитарне патентне заштите која се тиче превођења (коју усваја Савет једногласно, након консултовања Европског парламента).

Неколико недеља након што је Комисија предложила две уредбе о унитарној патентној заштити, Шпанија и Италија су, 30. маја 2011. године, поднеле, свака за себе, тужбе Европском суду правде против одлуке Савета од 10. марта 2011. године којом се одобрава покретање ближе сарадње. У обе тужбе наводи се да је покретање ближе сарадње у области стварања унитарне патентне заштите незаконито, тј. да представља повреду оснивачких уговора по више основа.

Усвајање унитарног патентног пакета

Упркос поступку пред Европским судом правде по тужбама Шпаније и Италије, Европска унија била је одлучна да настави рад на стварању унитарне патентне заштите. Сходно томе, Савет је 10. децембра 2012. године одобрио тзв. патентни законодавни пакет, те се он 11. децембра 2012. године нашао пред Европским парламентом. Да би Парламент приступио гласању, било је неопходно да се Европски суд правде изјасни поводом тужбе Шпаније и Италије у вези са законитошћу покретања ближе сарадње у области стварања унитарне патентне заштите. Дана 11. децембра 2012. године општи правозаступник Европског суда правде је пред Европским парламентом изнео своје мишљење о поменутој тужби, осврнувши се на сваки од аргумената који је наведен

у тужби (а који су касније детаљно разрађени у самој пресуди).¹⁶ Према његовом мишљењу, Европски суд правде требало би да одбије тужбу.

Након мишљења општег правозаступника, Европски парламент је 11. децембра 2012. године одобрио унитарни патентни пакет. Уредбе су објављене 31. децембра 2012. године у Службеном листу ЕУ, а ступиле су на снагу 20. јануара 2013. године. Предвиђено је да уредбе почну да се примењују 1. јануара 2014. године или на дан ступања на снагу Споразума о јединственом патентном суду (потписаног 19. фебруара 2013. године), у зависности од тога који од ова два догађаја наступи касније. Тренутно је у току ратификација Споразума о јединственом патентном суду.¹⁷

III ПРЕСУДА ЕВРОПСКОГ СУДА ПРАВДЕ У СЛУЧАЈУ ШПАНИЈА И ИТАЛИЈА ПРОТИВ САВЕТА

Након што су Шпанија и Италија, свака за себе, поднеле тужбе Европском суду правде против одлуке Савета којом се одобрава покретање ближе сарадње у области стварања унитарне патентне заштите, Указом председника Суда од 10. јула 2012. године, случајеви Шпанија против Савета (Ц-274/11) и Италија против Савета (Ц-295/11) спојени су за потребе усменог поступка и пресуде.¹⁸ Све аргументе које су ове две земље изнеле у тужбама, Суд је објединио у пет аргумената и тако о њима одлучивао:

1. Ненадлежност Савета за успостављање ближе сарадње у овом случају;
2. Злоупотреба Уговором додељених овлашћења од стране Савета приликом доношења одлуке којом се одобрава покретање ближе сарадње у овој области;
3. Повреда услова на основу кога одлука којом се одобрава ближа сарадња мора бити донета као последње средство;

¹⁶ Доступно на адреси: <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2012-12/cp120163en.pdf>, 15.07.2014.

¹⁷ За сада су Споразум о јединственом патентом суду ратификовале само две земље: Аустрија и Француска.

¹⁸ *Kingdom of Spain and Italian Republic v Council of the European Union, Joined cases C-274/11 and C-295/11.*

4. Повреде чланова 20, став 1 Уговора о ЕУ (УЕУ), 118 Уговора о функционисању ЕУ (УФЕУ), 326 УФЕУ, као и 327 УФЕУ;
5. Непоштовање правосудног система ЕУ.¹⁹

Први аргумент Шпаније и Италије био је да област права интелектуалне својине, дефинисана чланом 118 УФЕУ,²⁰ спада у искључиве надлежности Уније, те да се у тој области не може покретати ближа сарадња. Европски суд правде констатовао је да надлежности предвиђене чланом 118 УФЕУ спадају у подељене надлежности у смислу члана 4, став 2 УФЕУ. Стога је аргумент који се тиче ненадлежности Савета да одобри ближу сарадњу у конкретном случају одбачен.

Када је реч о другом аргументу, према мишљењу Шпаније и Италије, иако је циљ ближе сарадње да допринесе процесу интеграција, у конкретном случају, ближој сарадњи се прибегло како би се ове две земље искључиле из дугих преговора о режиму превођења и самим тим заобишао захтев за једногласним доношењем одлуке предвиђен чланом 118, став 2 УФЕУ. Сходно томе, Шпанија и Италија оцениле су понашање Савета као неприкладно, указујући на кратко време које је протекло између предлога Комисије и усвајања спорне одлуке као илустрацију таквог понашања.²¹ Европски суд правде је и овај аргумент одбацио, уз образложење да се одлука Савета да одобри ближу сарадњу, након што је констатовао да унитарни патент и његов режим превођења не могу бити успостављени у разумном временском периоду од старне Уније као целине, не представља заобилажење захтева за једногласношћу предвиђеног чланом 118, став 2 УФЕУ, нити искључење држава чланица које нису приступиле ближој сарадњи. Осим тога, одлука Савета, у светлу немогућности да се у разумном временском периоду постигне заједнички режим за Унију као целину, доприноси процесу интеграција.²²

¹⁹ Ј. Ђеранић, „Законитост ближе сарадње у области унитарног патента – Случај Шпанија и Италија против Савета“, *Правна ријеч*, 37/2013, стр. 116–124.

²⁰ Чл. 118 Уговора ФЕУ:

„У оквиру успостављања и функционисања унутрашњег тржишта, Европски парламент и Савет, одлучујући у складу са редовним законодавним поступком, утврђују мере у вези са оснивањем европских тела у циљу обезбеђења униформне заштите права интелектуалне својине у Унији и успостављања централизованог система ауторизације, координације и контроле на нивоу Уније.

Савет, одлучујући у складу са посебним законодавним поступком, утврђује уредбама режиме превођења на нивоу Уније. Савет одлучује једногласно, после консултовања Европског парламента.“

²¹ *Kingdom of Spain and Italian Republic v Council of the European Union, Joined cases C-274/11 and C-295/11*, тач. 27–29.

²² *Ibid*, тач. 37.

Трећи аргумент Шпаније и Италије био је да је одлуком повређен услов на основу кога одлука којом се одобрава ближа сарадња мора бити донета као последње средство, а да у конкретном случају могућности преговора између свих држава чланица о режиму превођења унитарног патента нису биле исцрпљене. Између предлога о режиму превођења који је изнела Комисија 1. јула 2010. године и предлога о ближој сарадњи који је Комисија представила 14. децембра 2010. године није протекло ни период од шест месеци. Дакле, преговори су били прекратки, те је, према наводима Шпаније и Италије, повреда члана 20, став 2 УЕУ очигледна.²³ Међутим, Европски суд правде био је другачијег мишљења, истакавши да је, у конкретном случају, Савет узео у обзир чињеницу да је законодавни поступак који се тиче успостављања унитарног патента на нивоу Уније отпочет током 2000. године (први Предлог уредбе о комунитарном патенту изнет је још у августу 2000. године) и да је прошао кроз више етапа, које су детаљно објашњене у предлогу Комисије за покретање ближе сарадње из децембра 2010. године, као и у самој спорној одлуци. Осим тога, државе чланице су у Савету више пута дискутовале о великом броју различитих режима превођења унитарног патента и ниједан од њих није задобио подршку свих земаља.²⁴ Сходно томе, Европски суд правде је и овај аргумент одбацио.

Што се тиче четвртог аргумента да је дошло до повреде чланова 20, став 1 УЕУ, 118 УФЕУ, 326 УФЕУ и 327 УФЕУ, Суд је, након детаљне анализе сваког од ових чланова, утврдио следеће:

- најпре, да би униформна заштита на територији целе Уније била повољнија за функционисање унутрашњег тржишта, али и ближа сарадња у којој учествује двадесет пет земаља представља напредак у односу на актуелну ситуацију;²⁵
- затим, да ће европско право интелектуалне својине овако успостављено, униформна заштита коју обезбеђује и режими који га прате бити на снази не у целој Унији, већ само на територији држава чланица учесница и да овако конципирано европско право интелектуалне својине не представља повреду члана 118 УФЕУ, и у складу је са чланом 20 УЕУ, став 4 којим је предвиђено да акти усвојени у оквиру ближе сарадње обавезују само државе учеснице.;²⁶

²³ *Ibid*, тач. 42–43.

²⁴ *Ibid*, тач. 55–56.

²⁵ *Ibid*, тач. 61.

²⁶ *Ibid*, тач. 68.

- такође, да одобрена ближа сарадња није науштрб унутрашњег тржишта, као ни економске, социјалне и територијалне кохезије и да не представља сметњу нити средство дискриминације између држава чланица и не може имати за последицу деформацију правила конкуренције између држава чланица;²⁷
- и напослетку, да одобрена ближа сарадња поштује, у складу са чланом 327 УФЕУ, надлежности, права и обавезе држава чланица које у њима не учествују.²⁸

Дакле, Суд је одбацио и четврти аргумент који су навели тужиоци, а који се тиче повреде чланова 20, став 1 УЕУ, 118 УФЕУ, 326 УФЕУ и 327 УФЕУ.

Пети аргумент био је да правосудни систем Уније чини целина тужби и поступака како би се обезбедила контрола законитости аката Уније и да Савет није испоштовао овај систем јер је одобрио ближу сарадњу, а није прецизирао правосудни режим који ће се примењивати у оквиру новог европског права интелектуалне својине. Европски суд правде је у Мишљењу 1/09²⁹ истакао да члан 262 УФЕУ предвиђа само могућност да се успостави специфична тужба за спорове у вези са применом аката Уније којима се успостављају европска права интелектуалне својине, али не намеће успостављање посебног правосудног оквира. У сваком случају, није неопходно да одлуком којом се одобрава ближа сарадња буду прецизирани и модалитети правосудног режима који ће бити установљен у оквиру те сарадње.³⁰ Сходно томе, Европски суд правде је одбацио и овај пети аргумент.

Будући да су сви аргументи које су у тужбама навеле Шпанија и Италија одбачени, Европски суд правде је донео одлуку којом се тужба одбија.

Шпанија је у марту 2013. године поднела нову тужбу Европском суду правде против две уредбе о унитарном патенту. Овога пута Италија, која је потписала Споразум о јединственом патентом суду, није јој се придружила. Да ли ће и на који начин ова тужба утицати на почетак примене уредаба о унитарном патенту, остаје да се види.

²⁷ *Ibid*, тач. 77.

²⁸ *Ibid*, тач. 82–83.

²⁹ *Opinion of the Court of 8 March 2011 (Opinion 1/09)*, тач. 62.

³⁰ *Kingdom of Spain and Italian Republic v Council of the European Union, Joined cases C-274/11 and C-295/11*, тач. 88.

IV СПОРАЗУМ О ЈЕДИНСТВЕНОМ ПАТЕНТНОМ СУДУ

Трећу компоненту тзв. унитарног патентног пакета представља Споразум о јединственом патентном суду. Овај споразум потписан је 19. фебруара 2013. године, а ступиће на снагу чим га ратификује тринаест држава, укључујући Француску, Велику Британију и Немачку. Очекује се да ће Јединствени патентни суд почети да ради 1. јануара 2015. године. За сада је Споразум потписало двадесет пет земаља (изузев Шпаније, Пољске и Хрватске), а ратификовале су га само две, Аустрија и Француска.

Надлежности Јединственог патентног суда

Споразумом о јединственом патентном суду предвиђено је да овај суд има искључиву надлежност у погледу тужбе за повреду и поништај како новог, унитарног патента (тј. европског патента са унитарним дејством), тако и „класичног“ европског патента.³¹ Такође, Споразум изричито предвиђа да сва питања у вези са патентима која не спадају у искључиву надлежност Јединственог патентног суда остају у надлежности националних судова држава чланица потписница Споразума о јединственом патентном суду.³²

Иначе, Споразуму могу приступити и државе чланице ЕУ које не учествују у ближој сарадњи у области унитарне патентне заштите (Шпанија и Италија), али му не могу приступити државе ЕЗП које нису чланице ЕУ (Швајцарска, Турска и Норвешка). С тим у вези, одлуке Јединственог патентног суда у вези са европским патентом са унитарним дејством биће обавезујуће само за државе чланице које учествују у ближој сарадњи, док ће одлуке у вези са „класичним“ европским патентом бити обавезујуће за све државе потписнице Споразума о јединственом патентном суду.³³

Последице неучешћа Италије у унитарној патентној заштити

Иако се Италија определила да не учествује у успостављању унитарне патентне заштите, занимљиво је да је ова земља потписала Спо-

³¹ Чл. 32, ст. 1 Споразума о јединственом патентном суду (даље: Споразум ЈПС).

³² Чл. 32, ст. 2 Споразума ЈПС.

³³ Доступно на Интернет адреси: <http://www.unified-patent-court.org/images/documents/enhanced-european-patent-system.pdf>, 14.07.2014.

разум о јединственом патентном суду. Оваквом одлуком Италија се наша у специфичном положају. Наиме, унитарни патент неће важити у Италији, док ће Јединствени патентни суд бити надлежан у границама предвиђеним Споразумом о јединственом патентом суду.

Споразум о јединственом патентном суду предвиђа тужбе у вези са унитарним патентима и европским патентима за које је надлежан Јединствени патентни суд.³⁴ Такође, Споразум изричито предвиђа да сва питања у вези са патентима која не спадају у искључиву надлежност Јединственог патентног суда, остају у надлежности националних судова држава чланица потписница Споразума о јединственом патентном суду (укључујући и Италију).³⁵

Последице специфичног положаја Италије огледају се у следећем: када унитарни патентни пакет ступи на снагу, а докле год се Италија не укључи у ближу сарадњу, италијански подносилац захтева може изабрати да поднесе захтев за унитарни патент који ће одмах важити у државама чланицама које су ратификовале Споразум о јединственом патентном суду. Међутим, да би добио патентну заштиту у преосталих тринаест држава које су чланице КЕП-а, али нису се укључиле у ближу сарадњу (укључујући Италију), он може изабрати да аплицира за „класичан“ европски патент или националне патенте.

У случају спора, правила о надлежности су следећа:

- за италијанске националне патенте, надлежан остаје италијански суд;
- у случају „класичног“ европског патента, за оне аспекте који су у искључивој надлежности Јединственог патентног суда, надлежан је овај суд, док други аспекти остају у надлежности италијанских националних судова;
- у случају да је власник унитарног патента Италијан (при чему унитарни патент не важи у Италији, већ само у двадесет пет земаља које учествују у ближој сарадњи), постоје две могућности:
  - а) у вези са оним питањима која, на основу Споразума о јединственом патентном суду, спадају у искључиву надлежност Јединственог патентног суда, надлежан је Јединствени па-

³⁴ Чл. 32, ст. 1 Споразума ЈПС.

³⁵ Чл. 32, ст. 2 Споразума ЈПС.

тентни суд; у овом случају, италијанско одељење Јединственог патентног суда надлежно је само уколико је тужени Италијан и надлежност је изабрана на основу критеријума пребивалишта туженог; у супротном, спор се води пред неким другим одељењима Суда;

- б) у вези са другим питањима (која не спадају у искључиву надлежност Јединственог патентног суда), надлежан је италијански национални суд, али опет под условом да је надлежан суд изабран на основу критеријума пребивалишта туженог; заправо, правило *locus commissi delicti* не може се овде примењивати, тј. не може се одредити одељење италијанског суда као надлежан суд, јер до повреде и не може доћи у Италији, с обзиром на то да Италија не учествује у унитарној патентној заштити.

Сходно томе, када се води спор у вези са унитарним патентом пред италијанским одељењем Јединственог патентног суда зато што тужени има пребивалиште у Италији, италијанско одељење је у позицији да опозове цео унитарни патент. Важно је напоменути да су већа локалних одељења Суда прве инстанце мултинационална.³⁶ Међутим, у практичном смислу власник унитарног патента увек може да тужи италијанског прекршиоца у неиталијанском локалном одељењу зато што се тужба може поднети у месту у коме је дошло до повреде унитарног патента.³⁷

Што се тиче надлежности Јединственог патентног суда за „класичан“ европски патент, Споразумом је предвиђен прелазни период.³⁸ Сходно томе, седам година од ступања на снагу унитарног патентног пакета, тужбе за повреду или опозив могу бити изузете (*opt-out*) из искључиве надлежности Јединственог патентног суда. Дакле, о њима могу да одлучују национални судови. Такође, постоји могућност да се овај прелазни период продужи за још седам година.³⁹

---

³⁶ Чл. 8, ст. 2 Споразума ЈПС.

³⁷ Доступно на интернет адреси: <http://www.theunitarypatent.com/unitary-patent-the-situation-in-italy>, 15.07.2014.

³⁸ Чл. 83 Споразум ЈПС.

³⁹ *Ibid.*

V ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Немогућност да се постигне сагласност свих држава чланица ЕУ у вези са режимом превођења унитарног патента деценијама је била једна од највећих препрека успостављању јединственог система заштите проналазака у ЕУ. Европска комисија је 2010. године предложила да се на унитарни патент примењује режим превођења у складу са режимом предвиђеним КЕП-ом, што значи да патентни документи морају бити на једном од званичних језика (енглески, француски и немачки), док се само патентни захтеви преводе на друга два званична језика ЕЗП. Осим тога, не постоје други захтеви за превођењем у току управног поступка. Једино у случају да је патент предмет спора на суду траже се додатни преводи. Овакав предлог Комисије наишао је на најоштрије противљење појединих држава чланица ЕУ, тачније Шпаније и Италије. Стога се преосталих двадесет пет земаља определило за покретање механизма ближе сарадње у области стварања унитарне патентне заштите.

Предложени, а касније и усвојени, режим превођења значајан је из најмање два разлога. С једне стране, захваљујући оваквом режиму превођења, коначно је успостављен јединствени систем заштите проналазака у ЕУ, истини за вољу не између свих двадесет седам, али између двадесет пет држава чланица ЕУ. С друге стране, могло би се рећи да је због неслагања Шпаније и Италије у вези са режимом превођења отворено ново поглавље у историји европских интеграција. Наиме, у оквиру успостављања унитарне патентне заштите први пут је званично покренут механизам ближе сарадње, за који део европске научне и стручне јавности сматра да представља пут за излазак из кризе ЕУ и наставак продубљивања европског интеграционог процеса.

Иако су две уредбе о унитарном патенту већ ступиле на снагу, почеће да се примењују тек када Споразум о јединственом патентном суду ратификује тринаест држава чланица ЕУ. Чињеница је да начин на који је конципиран унитарни патент није идеалан (између осталог и зато што у њему, због режима превођења, не учествује свих двадесет седам држава чланица ЕУ), али је исто тако сасвим извесно да овај систем унитарне патентне заштите представља напредак у односу на постојећи систем заштите проналазака европским патентом. Прво, смањени су трошкови заштите проналаска у више држава чланица ЕУ, а друго, успостављен је јединствен систем решавања патентних спорова.

Иако је тешко предвидети развој ситуације, очекује се да ће се унитарном патентом заштитом ојачати конкурентски положај ЕУ на светском тржишту. Ипак, какви ће бити конкретни резултати, тј. да ли ће унитарни патент успети да одговори на велика очекивања која су пред њим, видеће се тек када од почетка примене унитарне патенте заштите протекне извесни временски период.

Jelena Čeranić, Ph.D,

Assistant professor at the Faculty of Law of the University of Banja Luka

Research associate at the Institute of Comparative Law in Belgrade

TRANSLATION ARRANGEMENTS APPLICABLE TO UNITARY PATENT: PROBLEMS, PRIORITIES AND PERSPECTIVES

The paper deals with problems, priorities and perspectives related to translation arrangements applicable to the unitary patent. After introductory notes with regard to attempts to establish the unified patent protection system in the EU, the first part of the article is devoted to the process of adoption of translation arrangements applicable to the unitary patent. The European Commission proposed a regulation on the translation arrangements for the unitary patent. According to the regulation the translation arrangements applicable to the unitary patent should be in line with the European Patent Convention. Since Spain and Italy have not agreed with the proposed translation arrangement, 25 Member States decided to launch enhanced cooperation. Once the Council has approved the enhanced cooperation, Spain and Italy requested the Court of Justice to annul the Council's decision, maintaining that it was invalid for several reasons. The European Court of Justice dismissed the actions brought by Spain and Italy against the Council's decision authorizing enhanced cooperation in the area of the unitary patent protection. The Court's argumentation is presented in the second part of the paper. The third part is devoted to the specific position of the Republic of Italy, the only EU Member State which does not participate in unitary patent protection, but has signed the Unified Patent Court Agreement.

Key words: *unitary patent, translation arrangements, enhanced cooperation, European Union, Unified Patent Court.*